

### **Певні аспекти ліцензування суб'єктів стоматологічної практики в Україні**

Ліцензування як інструмент публічного регулювання у сфері медичного обслуговування відіграє суттєву роль у забезпеченні якості стоматологічних послуг в Україні. Стоматологічна діяльність пов'язана з підвищеним професійним ризиком, адже будь-яке втручання у ротову порожнину безпосередньо впливає на стан здоров'я пацієнта, а недотримання вимог до обладнання, рівня підготовки персоналу чи організації лікувального процесу може призвести до негативних наслідків. Надання ліцензії як дозвольного акта уповноваженим органом надає суб'єктам право провадити стоматологічну практику та водночас покладає на них обов'язок дотримуватися встановлених професійних і організаційних стандартів. Такий правовий режим сприяє впорядкуванню ринку стоматологічних послуг і запобігає допуску до нього осіб без належної кваліфікації. В умовах трансформації економіки та реформування системи охорони здоров'я значення державного контролю у сфері медичних послуг істотно зростає.

О. Бережний доводить, що ліцензування господарської діяльності в Україні слід розглядати як самостійний об'єкт господарсько-правового регулювання, оскільки воно характеризується власною формою, цілями, завданнями, функціональним призначенням і специфічними способами правового впливу. Через інститут ліцензування держава формує визначені правові межі здійснення діяльності, поєднуючи гарантії свободи підприємництва із забезпеченням суспільної безпеки. Ліцензування виконує роль засобу правового впливу, що дає змогу контролювати рівень якості, надійності та безпечності господарських операцій, допускаючи до відповідних видів діяльності лише суб'єктів, які відповідають установленим вимогам. Такий підхід сприяє недопущенню недобросовісної конкуренції, порушення професійних стандартів і виникнення загроз публічним інтересам. Водночас підкреслюється стабілізуюча й превентивна функції ліцензування, які забезпечують передбачуваність правовідносин у сфері економіки та зумовлюють потребу дотримання балансу між регулятивним впливом держави й розвитком підприємницької ініціативи [1].

Ю. Козаченко розглядає ліцензування господарської діяльності з медичної практики як базовий адміністративно-правовий засіб гарантування прав пацієнтів, акцентуючи на його значенні для забезпечення належної якості, безпеки та доступності медичної допомоги. Авторка підкреслює, що інститут ліцензування забезпечує державний контроль за діяльністю надавачів медичних послуг, окреслює межі їх правомірної поведінки та унеможливорює допуск до ринку суб'єктів, які не відповідають професійним і організаційним вимогам. Водночас простежується взаємозв'язок ліцензування з іншими

інструментами публічного впливу у сфері охорони здоров'я, зокрема акредитацією, атестацією, стандартизацією та сертифікацією, що в сукупності формують систему захисту інтересів пацієнтів. Аналізується нормативна основа процедури ліцензування медичної практики в Україні, включно з ліцензійними умовами, компетенцією органу ліцензування та видами юридичної відповідальності за порушення встановлених вимог. Особливу увагу приділено критиці спрощених підходів, заснованих на декларативному принципі, які, на думку авторки, сприяють формалізації контролю та поширенню недобросовісних практик. У зв'язку з цим обґрунтовується доцільність відновлення реального попереднього контролю, зокрема шляхом проведення виїзних перевірок спроможності закладів охорони здоров'я надавати медичну допомогу належної якості, за умови постійного нагляду за дотриманням ліцензійних вимог [2].

Ліцензування суб'єктів медичної практики здійснюється відповідно до Ліцензійних умов, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 285, якими встановлено обов'язкові організаційні, кадрові та технологічні вимоги до провадження господарської діяльності з медичної практики. Зазначені вимоги поширюються як на юридичних осіб незалежно від форми власності, так і на фізичних осіб-підприємців, що надають медичні послуги. Для отримання ліцензії подається заява з відомостями про матеріально-технічне забезпечення та кадровий склад, які підтверджують спроможність суб'єкта здійснювати медичну діяльність. Обов'язком ліцензіата є дотримання встановлених вимог у процесі діяльності, тоді як здобувач ліцензії має відповідати їм ще до її початку. Медична практика допускається лише за заявленими спеціальностями та у визначених місцях провадження діяльності, із забезпеченням доступності приміщень, належного обладнання та дотримання стандартів медичної допомоги, а надання послуг можливе виключно фахівцями, які відповідають єдиним кваліфікаційним вимогам. Ліцензійні умови також регламентують процедури контролю, переоформлення, зупинення й відновлення дії ліцензії, забезпечуючи впорядкованість діяльності ліцензіатів [3].

Відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензування розглядається як державний правовий інструмент, що надає суб'єкту право на здійснення певного виду господарської діяльності виключно після отримання ліцензії та внесення відповідного запису до ліцензійного реєстру. Закон закріплює вичерпний перелік видів діяльності, які підлягають ліцензуванню, і встановлює, що всі інші види господарської діяльності не потребують отримання ліцензії. Наявність ліцензії підтверджує правомірність діяльності суб'єкта, а для органу ліцензування створює підстави здійснювати контроль за дотриманням ліцензійних умов і застосовувати заходи впливу у разі їх порушення. Процедури видачі, зупинення, припинення, переоформлення чи відновлення ліцензії чітко врегульовані законом і можуть здійснюватися лише уповноваженим органом у визначених межах і строках. Ліцензійні умови визначають сукупність організаційних, кадрових, матеріально-технічних та інших вимог до суб'єктів ліцензованої діяльності, а

єдина державна система ліцензування забезпечує рівність прав суб'єктів господарювання та дію ліцензії на всій території України [4].

Згідно з Основами законодавства України про охорону здоров'я кожному громадянину гарантується право на охорону здоров'я, що охоплює доступ до медичної допомоги, безпечні умови життєдіяльності та отримання якісних медичних послуг. Медична допомога може надаватися закладами охорони здоров'я або фізичними особами-підприємцями за умови їх державної реєстрації та наявності ліцензії на провадження медичної практики. Ліцензування діяльності у сфері охорони здоров'я виступає гарантією відповідності суб'єктів вимогам безпеки, професійної кваліфікації, матеріально-технічного забезпечення та стандартам надання медичної допомоги. У такий спосіб ліцензування є складником державного нагляду й регулювання у сфері охорони здоров'я, спрямованого на забезпечення прав пацієнтів на доступну, безпечну та якісну медичну допомогу, а також на встановлення відповідальності суб'єктів медичної практики за належне виконання професійних обов'язків [5].

Отже, ліцензування у сфері медичної, зокрема стоматологічної, практики є ключовим інструментом публічного регулювання, спрямованим на забезпечення якості, безпеки та доступності медичних послуг в Україні. Воно встановлює правові межі здійснення діяльності, поєднуючи свободу підприємництва з обов'язком дотримання професійних, організаційних і технологічних стандартів, що мінімізує ризики для здоров'я пацієнтів. Через ліцензування держава здійснює попередній і поточний контроль за суб'єктами медичної практики, не допускаючи до ринку некваліфікованих або недобросовісних надавачів послуг. Цей інструмент функціонує у взаємозв'язку з іншими формами публічного впливу, такими як стандартизація, атестація та сертифікація, формуючи комплексну систему захисту прав пацієнтів. Нормативне регулювання ліцензування визначає чіткі процедури надання, зупинення та припинення ліцензії, а також обов'язок суб'єктів відповідати встановленим вимогам на всій території держави.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Бережний О. В. Ліцензування господарської діяльності як особливий предмет господарсько-правового регулювання. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2025. № 2 (50). С. 22-32. DOI: 10.33216/2218-5461/2025-50-2-22-32.
2. Козаченко Ю.А. Ліцензування медичної діяльності у системі адміністративно-правових засобів забезпечення прав пацієнтів. *Підприємництво, господарство і право*. 2014. № 9. С. 59-62.
3. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики : Постанова Кабінету Міністрів України; Умови, Форма типового документа, Заява, Опис від 02 березня 2016 № 285. *Верховна Рада України*. 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/285-2016-%D0%BF>.

4. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02 березня 2015 № 222-VIII. *Верховна Рада України*. 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/222-19>.

5. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19 листопада 1992 № 2801-XII. *Верховна Рада України*. 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2801-12>.